

мають 5–6 нозоформ бактеріальної, вірусної та рикетсійної етіології.

За даними офіційної статистичної звітності МОЗ України в останні десятиліття найбільша кількість зареєстрованих випадків кліщових інфекцій припадає на Лайм-бореліоз (ЛБ) — до 4,25 на 100 тис. населення. Кліщовий вірусний енцефаліт (КВЕ) залишається актуальною природно-вогнищевою проблемою, передусім, в Криму та на Волині. В останні 12 років (2002–2013 рр.) в Україні зареєстровано 95 випадків КВЕ, з них — 91 місцевих (95,8%), 4 — завізних (4,2%), що свідчить про наявність активних вогнищ інфекції на територіях із різними ландшафтно-географічними та кліматичними характеристиками.

До збудника гранулоцитарного анаплазмозу людини (ГАЛ), вивчення якого розпочато у 2006 році, специфічні антитіла виявляють у (11,5±1,4)% осіб після укусу кліща. Проте слід враховувати, що про захворюваність на ГАЛ в країні можна судити лише за окремими публікаціями, оскільки дана інфекція не включена до офіційної статистичної звітності.

Зараженість основних переносників і резервуарів патогенів — кліщів *I. ricinus* бореліями становить (16,0±1,4)%, анаплазмами (3,53±0,5)%, збудником КВЕ (2,1±0,5)%, а кліщів *D. reticulatus* — бореліями (18,8±2,7)%, анаплазмами (1,7±0,35)% та вірусом КВЕ (3,6±0,5)%.

Випадки мікст-інфікування ЛБ-КВЕ діагностовано і лабораторно верифіковано серед хворих з Лайм-бореліозом у 7,1%, а ГАЛ-ЛБ серед хворих з ГАЛ у 60,4%. Також зустрічаються поодинокі випадки ЛБ-КВЕ-ГАЛ.

Таким чином, кліщові природно-вогнищеві зоонози слід розглядати як потенційні мікст-інфекції і, відповідно, вдосконалювати систему епізоотологічного та епідеміологічного нагляду. Базовими складовими мають стати результати моніторингових досліджень основних співактантів (компонентів) паразитарних систем: резервуарів, можливих джерел і векторів збудників, а також результати клініко-епідеміологічного аналізу. Це дозволить розробити короткострокові і на перспективу прогнози кліщових інфекцій та оптимізувати протиєпізоотологічні та протиєпідеміологічні заходи.

Т.В. Лук'яненко, Т.П. Осолодченко, С.В. Пономаренко, І.Д. Андреева, О.В. Порт

КУЛЬТИВУВАННЯ МІКРООРГАНІЗМІВ НА СЕРЕДОВИЩАХ ІЗ РОСЛИННОЮ СИРОВИНОЮ

ДУ “Інститут мікробіології та імунології ім. І.І. Мечникова НАМН України”, м. Харків

Актуальність. Рівень захворюваності на інфекційні хвороби (ІХ) залишається високим. Для визначення етіології збудника застосовуються посіви біологічного матеріалу на поживні середовища (ПС). Більшість ПС виробляються на основі високоякісних білкових речовин. Останнім часом з'явилися роботи щодо застосування в якості компоненту ПС відходів пивоварного — дробини ячмінної (ДЯ) та цукрового виробництва — паточної меляси (ПМ).

Мета дослідження. Перевірити ростові властивості (РВ) сконструйованих ПС на основі ПМ та ДЯ.

Методи дослідження. Перевірку РВ отриманого ПС здійснювали із використанням стандартних штамів мікроорганізмів, рекомендованих для контролю якості ПС. Наявність росту при висіві розведення культури, що містило 10^{-7} КУО/мл,

розцінювали як показник задовільної РВ для конкретного тест-штаму. Оцінка результатів проводилась через 24 години культивування (для бактерій) та через 48 годин (для грибів роду *Candida*).

Отримані результати. На ПС із ПМ відзначено ріст (за зростанням РВ): *E. coli* ATCC 25922, *B. subtilis* ATCC 6633, *S. aureus* ATCC 2592, *S. aureus* ATCC 6538, *P. aeruginosa* ATCC 9027, *P. aeruginosa* ATCC 27853, *C. albicans* ATCC 885–653; для *P. vulgaris* ATCC 4636 — росту не виявлено.

Для ПС із вмістом ДЯ відзначено ріст *S. aureus* ATCC 2592, *S. aureus* ATCC 6538, *E. coli* ATCC 25922, *P. aeruginosa* ATCC 9027, *P. aeruginosa* ATCC 27853, *B. subtilis* ATCC 6633, *C. albicans* ATCC 885–653; для *P. vulgaris* ATCC 4636 — ріст пригнічений, а з наступним розведенням його не виявлено. При порівнянні із ростом на лептонному агарі (ПА)

виявлений зливний ріст лише для *P. vulgaris* ATCC 4636. Для інших бактерій ступінь росту співвідносна із досліджуваними ПС. Культурально-морфологічні ознаки залишилися типовими, а окремі біологічні властивості — стабільними.

Висновки. ПС із вмістом ПМ та ДЯ, отримані в результаті досліджень, забезпечують необхідні РВ та зберігають культурально-морфологічні ознаки. Розроблені ПС рекомендовано для культивування:

на основі ПМ — *C. albicans*, *P. aeruginosa*, *S. aureus*; ДЯ — *P. aeruginosa*, *S. aureus*, *E. coli*, *B. subtilis*, *C. albicans*. Це дослідження є перспективним з огляду на те, що при збереженні біологічних властивостей досліджуваних мікроорганізмів одночасно ми досягаємо зниження вартості виробництва ПС. Як наслідок — здешевлення діагностування захворювань при відтворенні якісного рівня діагностування.

В.Ф. Марівський, Г.В. Матошко, Н.М. Кролевецька, О.В. Мельник, І.В. Макарова

НАУКОВІ ТА ПРАКТИЧНІ НАПРЯМКИ ПІДВИЩЕННЯ ЕФЕКТИВНОСТІ ДЕЗІНФЕКЦІЙНИХ ЗАХОДІВ

ДУ “Інститут епідеміології та інфекційних хвороб ім. Л.В. Громашевського Національної Академії медичних наук України”, м. Київ

В системі комплексних заходів діагностичного, санітарно-профілактичного, протиепідемічного характеру дезінфекція різних об'єктів та очистка повітря від мікроорганізмів в приміщеннях лікувально-профілактичних закладів (ЛПЗ) практично є єдиним дієвим бар'єром на шляху появи та розповсюдження збудників інфекцій, пов'язаних з наданням медичної допомоги. В зв'язку з цим антимікробна активність, ефективність та надійність режимів використання дезінфекційних засобів (ДЗ), які впроваджуються в вітчизняну медичну практику набувають принципового значення.

Метою роботи було обґрунтування заходів спрямованих на підвищення ефективності проведення дезінфекції на об'єктах ЛПЗ.

Методи дослідження. Нами проаналізовано матеріали, що характеризують існуючу в Україні на даний час систему дослідження, експертизи, реєстрації та використання дезінфекційних засобів. На основі літературних даних та результатів власних наукових досліджень, проведено визначення основних причин, що знижують або можуть знижувати якість проведення дезінфекційних робіт на об'єктах.

Отримані результати. Встановлено, що згідно з даними Держсанепідслужби України на даний час офіційно зареєстровано і діють на ринку більше 370 дезінфекційних препаратів дозволених до використання в дезінфекційній практиці. Біля 35% з них складають препарати вітчизняного вироб-

ництва. За хімічним походженням з діючих речовин, що входять до складу ДЗ, найчастіше використовуються четвертинно-амонієві сполуки, сполуки, які містять активний кисень, спирти, хлорутримуючі сполуки, полігуанідини, альдегіди. Звертає увагу той факт, що переважна більшість препаратів є комплексними і включають від двох і більше діючих речовин, що розширює спектр їх використання. В той же час, за даними літератури та практичного досвіду, універсальні препарати не можуть бути в повній мірі ефективними і безпечними для медичного персоналу, навколишнього середовища, в тому числі і для об'єктів дезінфекції. Так, для дезінфекції поверхонь використовуються препарати, що містять поверхнево-активні речовини, які згубно впливають на медичні інструменти із полімерної оптики.

Збільшення кількості ДЗ з розширеною сферою застосування практично не позначилось на ефективності дезінфекційних заходів в державі, оскільки рівень внутрішньо-лікарняних інфекцій (ВЛІ) в Україні навіть за неповними даними в рази перевищує показники Європейських держав.

Серед багатьох причин, що знижують ефективність дезінфекційних заходів, є недосконала система нагляду за якістю препаратів при їх використанні. Представлені розробниками методи контролю оцінки якості засобів, в першу чергу методики визначення масової долі активних діючих речовин, потребують затратних хіміко-аналітичних